

Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
Fırat University Journal of Social Science
Cilt: 12, Sayı: 1, Sayfa: 261-282, ELAZIĞ-2002

KANUNİ SULTAN SÜLEYMAN KANUN-NÂMESİNE GÖRE 1522 YILINDA OSMANLI İMPARATORLUĞU'NUN İDARİ TAKSİMATI

*According To The Qanunnâme of Sultan Süleyman I. The Administrative
Divisions of The Ottoman Empire In 1522*

Enver ÇAKAR*

ÖZET

Bu çalışmada, Kanuni Sultan Süleyman tarafından hazırlatılan ve yürürlükteki kanunların yanı sıra, 1522 yılındaki Osmanlı taşra idarî teşkilatını da gösteren bir kanun-nâme mecmuasından hareketle, Osmanlı İmparatorluğu'nun bu zamandaki idarî yapısı, eyalet, sancak ve kazalarıyla tespit edilmiş ve yöneticilerinin maaşları hakkında da değerlendirmeler yapılmıştır. Buna göre, Osmanlı İmparatorluğu 1522 yılında, idarî bakımdan, Rum-ili, Anadolu, Karaman, Rum, Diyarbakir, Şam ve Mısır olmak üzere, yedi eyâlete (vilâyet ya da beylerbeyiliğe) taksim edilmiştir ve her eyâlet muhtelif sancaklardan meydana gelmektedir. Sancaklar ise adlî-idarî birimler olan kazalara ayrılmıştır ki, bu zamanda imparatorluk dahilinde 506 kaza idaresi yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kanun-nâme, Osmanlı İmparatorluğu, eyâlet, sancak, kaza, beylerbeyi, sancakbeyi, kadı.

ABSTRACT

This study examines administrative structure of the Ottoman Empire through identification of provinces, sanjaks, kadâs and the salaries of administrators in 1522. The qanunnâme, which was used for this study, was prepared on the request of Süleyman the Magnificent. It indicates administrative structure of the Ottoman Empire in addition to the Ottoman laws. According to this qanunnâme, the Ottoman Empire administratively divided into seven provinces (eyâlets or beylerbeyilik) namely: Rumelia, Anatolia, Karaman, Rum, Diyarbakir, Damascus and Egypt. And each province consisted of a number of sanjak. Moreover, sanjaks were divided into kadâs which were legal and administrative units. At that time 506 kadâs administrative units were exist in the Ottoman Empire.

Key Words: Qanunnâme, the Ottoman Empire, province, sanjak, kadâ, beylerbeyi, sanjakbeyi, kâdî.

* Yrd. Doç. Dr. Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi.

Osmanlı İmparatorluğu'nda şer'î hukukun yanında, idarî, malî, cezaî ve muhtelif hukuk sahalarına ait olmak üzere, vaktiyle padişahların emir ve fermanları ile vaz'edilmiş olan kanun ve nizamları, aynen veya özet olarak, bir araya toplamak suretiyle tertip edilen mecmualara veya muayyen bir zümre ya da sahaya ait olan düzenlemelere "Kanun-nâme" denilmektedir.¹ Fatih Sultan Mehmed, II. Bayezid ve Yavuz Sultan Selim'in hazırlattığı kanun-nâmelerden sonra Kanuni Sultan Süleyman tarafından da umumi kanun-nâmeler düzenlenmiştir² ki, onun hazırlattığı kanun-nâme mecmualarından biri de Beyazıt Kütüphanesi, Veliyüddin Efendi Kitaplığı'nda 1969 numarada kayıtlı bulunmaktadır.

Kanun-nâme mecmuaları yürürlükte olan kanunların yanı sıra, Osmanlı taşra teşkilatını gösteren bilgileri de ihtiva etmektedirler³. Bahis konusu yaptığımız kanunname de bu yönüyle oldukça zengin bir kaynaktır. Esasen eyalet ve sancak taksimatı konusundaki bilgiler daha ziyade Sancak Tevcih Defterlerinde yer almaktadır ve bugüne kadar, bu defterler kaynak alınmak suretiyle, Osmanlı taşra idarî taksimatını gösteren muhtelif çalışmalar da yapılmıştır. Ö. Lütfi Barkan, Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi'nde D.9772 numarada kayıtlı olan ve üzerinde herhangi bir tarih bulunmayan bir eyalet ve sancak listesini yayımlamıştır⁴. Barkan'ın 926 (1520) tarihli olduğunu tahmin ettiği bu listede Osmanlı İmparatorluğu'nun eyalet (beylerbeyilik) ve sancak taksimatı yer almakta ve beylerbeyileri ile sancakbeylerinin kimler olduğu da haslarıyla birlikte verilmektedir. Barkan'dan sonra, İ. Metin Kunt Kanuni ve sonraki dönemlere ait Sancak Tevcih Defterlerinden hareketle Osmanlı taşra idarî teşkilâtı hakkında çok kıymetli bilgiler vermiş; beylerbeyi ve sancakbeylerinin kimlikleri hakkında da değerlendirmeler yapmıştır.⁵ Feridun M. Emecen ve İlhan Şahin tarafından yayımlanmış olan 1550-1551 tarihli Sancak Tevcih Defterlerinde de yine Osmanlı eyâlet ve sancak taksimatı ile yöneticilerinin isim ve hasları yer almaktadır⁶. Osmanlı taşra teşkilatı hakkında son olarak bahsedeceğimiz eser ise Tuncer Baykara tarafından hazırlanmış olan ve Kanuni dönemi ile birlikte son dönemlere kadar gelen Osmanlı eyalet, sancak, kaza ve nahiye

¹ Ö. Lütfi Barakan, "Kanûn-nâme", *İslam Ansiklopedisi*, VI, s. 185.

² Kanuni Devri kanun-nâmeleri ve hukukî tahlilleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Ahmet Akgündüz, *Osmanlı Kanunnâmeleri ve Hukukî Tahlilleri*, IV, İstanbul, 1992, s. 291 vd.

³ Aynî Ali Efendi, *Kavânîn-i Âl-i Osman Der Hulâsa-i Mezâmin-i Defter-i Divân*, İstanbul, 1280; *Sofyalı Ali Çavuş Kanunnâmesi*, (nşr. Midhat Sertoğlu), İstanbul, 1992; İlhan Şahin "Timâr Sistemi Hakkında Bir Risâle", *Tarih Dergisi*, XXXII (1979), s. 905-935.

⁴ Ö. Lütfi Barkan, "H. 933-934 (M. 1527-1528) Malî yılına ait bir bütçe örneği", *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, XV/1-4 (1953-54), s. 303-307.

⁵ İ. Metin Kunt, *Sancaktan Eyalete, 1550-1650 Arasında Osmanlı Ümerası ve İl İdaresi*, İstanbul, 1987.

⁶ Feridun M. Emecen-İlhan Şahin, "Osmanlı Taşra Teşkilâtının kaynaklarından 957-958 (1550-1551) Tarihli Sancak Tevcih Defteri I", *Belgeler-Türk Tarih Belgeleri Dergisi*, XIX/23, Ankara, 1999, s. 53-122.

taksimatlarına yer veren çalışmadır.⁷ Ayrıca, bu eserde idarî alanda kullanılan terimlerin anlam ve kökenleri hakkında da detaylı bilgiler yer almaktadır. Diğer taraftan, muayyen bir bölgeyi ya da beylerbeyliği esas alan çalışmalar da vardır⁸. Fakat, belirli bir dönemde, imparatorluğun bütün sancak ve kazalarını, gelirleri ile birlikte gösteren bir çalışma henüz mevcut değildir⁹. Bundan dolayı, yaptığımız bu çalışma Osmanlı idarî taksimatını bütün ayrıntılarıyla göstermesi bakımından ayrı bir önem kazanmaktadır.

Bu mülahazalardan sonra, söz konusu kanun-nâme mecmuasının muhtevası ve özellikleri hakkında da biraz bilgi vermek faydalı olacaktır. “Kanun-nâme-i Sultan Süleyman Han” başlığıyla başlayan bu eserin hemen başında Kanuni Sultan Süleyman’ın tahta çıktuktan sonra Mekke, Medine, Yenbû’ ve Sa’id emirlerine gönderdiği arapça mektupların suretleri yer almaktadır. Bundan sonra ise, Arap emirleri ve Diyarbekir beylerbeyliğine tâbi olan Kürt beylerinin “elkâb”ı ile vezir-i azam, beylerbeyleri, pašalıktan sancağa çıkan beyler, defterdarlar, emir-i alem, kapıcıbaşı, çaşnigirbaşı, nişancı, odabaşı, kazaskerler, İstanbul, Bursa, Edirne, Halep, Şam ve Mısır kadıları, hazine ve divan kâtipleri, dizdar ve mimar gibi örf mensupları ve ulemâdan olan devlet görevlileri için kullanılacak “elkâb” hakkındaki kanundan bahsedilmektedir. Bunu, vilâyet tahririyle vazifelendirilen emirlere verilen berât suretleri ile şehzadelere verilen eyâlet berâtları ve bunların hâslarına yapılan terakkileri gösteren berâtların suretleri takip etmektedir. Daha sonra ise, tedrîs, temliknâme, vezaret, beylerbeylik, sancakbeylik ve kadılık berâtları suretlerine geçilmektedir. Bu arada Mısır, İnebahtı, Koron, Modon, Kara Boğdan ve Halep fetih-nâmeleri suretlerine de yer verilen kanun-nâme mecmuasında, asıl “Kanun-nâme-i Osmanî” ise ayrı bir bölüm olarak tertip edilmiştir (vrk. 126^b-157^a). Bu bölümde muhtelif fasıllar bulunmakta ve bu fasıllarda, zina, karşılıklı dövüşme, sövüşme, hakaret ve öldürme gibi cürümler ile timâr sahipleri, raiyyetlik hususları, bâc, beytü’l-mâl, çift, bennâk, ağnâm ve âsiyab resimleri gibi, kanun maddelerinden bahsedilmektedir. Kanun-nâme mecmuasının tamamı 243 varak olup, Osmanlı İmparatorluğu’nun kaza ve livâ taksimatını gösteren kısım, 111^b-121^b varaklarında yer almaktadır.

⁷ Tuncer Baykara, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I-Anadolu'nun İdarî Taksimatı*, Ankara, 1988.

⁸ Tayyib Gökbilgin,, “Kanuni Sultan Süleyman Devri Başlarında Rumeli Eyaleti, Livaları, Şehir ve Kasabaları”, *Bellekten*, XX/78 (1956), s. 247-294; Aynı yazar, “15. ve 16. Asırlarda Eyâlet-i Rum”, *Vakıflar Dergisi*, VI, İstanbul, 1965, s. 51-61; Nejat Göyünç, “Diyarbekir Beylerbeyliğinin İlk İdarî Taksimatı”, *Tarih Dergisi*, Sayı: 23 (1969), s. 23-34.

⁹ Ahmet Akgündüz, Osmanlı sancak kanun-nâmelerinden bahsederken tetkik mevzuu yaptığımız kanun-nâmede yer alan sancak ve kaza taksimatlarından da yer yer istifade etmiş, ancak bunlar üzerinde genel mahiyette bir değerlendirme yapmadığı gibi, kaza gelirlerinden de bahsetmemiştir (bkz. Ahmet Akgündüz, *Aynı eser*, c. V-VII).

Kanun-nâmenin kim tarafından ve hangi yılda kaleme alındığı belirtilmemekle birlikte, bu hususu aydınlatan bazı ipuçları mevcuttur. Her şeyden evvel Rum-ili sancak listesinin hemen başında 928 (1521/1522) tarihi yer almakta (vrk. 118^b) ve verilen listede de Rum-ili beylerbeyi olarak *Ayas Paşa*'nın adı geçmektedir. Bu zatın 17 Cemâziye'l-ulâ 928 (14 Nisan 1522) tarihinde Rum-ili beylerbeyiliğine tayin edildiğini biliyoruz (vrk. 177^a). Diğer taraftan, başka bir listede *Elbistan* ve *Mar'aş* sancaklarının 23 Cemâziye'l-ahir 929 (9 Mayıs 1523) tarihinde Rum vilâyetinden ifrâz olunarak Karaman vilâyetine ilhâk edildiğinden bahsedilmektedir (vrk. 120^b). Fakat, verilen sancak listesinde Mar'aş ve Elbistan halen Rum vilâyeti sancakları arasında gösterilmektedir. Dolayısıyla, söz konusu kanun-nâme mecmuasında yer alan ve Osmanlı İmparatorluğu'nun taşra teşkilatını gösteren listenin, 1523 yılındaki bazı değişiklikleri ihtiva etmekle birlikte, aslında 1522 tarihindeki durumu yansıttığı ve bu eserin de 1523 yılında hazırlandığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Nitekim, 1522 yılında kurulmuş olan Zulkadiriye (Dulkadir) vilâyetinden¹⁰ bahsedilmediği gibi, aynı tarihte öldürülen Şehsuvar oğlu Ali Bey¹¹ de henüz hayatta bulunmaktadır.¹²

Söz konusu kanun-nâmeye göre, 1522 yılında Osmanlı İmparatorluğu yedi tane beylerbeyilikten müteşekkildir. Bunlar *Rum-ili*, *Anadolu*, *Karaman*, *Rum*, *Diyarbakir*, *Şam* ve *Mısır* beylerbeyilikleri olup¹³, beylerbeyilik olan yerlere *vilâyet* denilmektedir¹⁴. *Eyâlet* lafzı ise sadece Mısır vilâyetine tâbi olan Mekke (*Eyâlet-i Mekke*) ve Medîne (*Eyâlet-i Medîne*) idarî bölgeleri için kullanılmıştır (vrk. 118^b) *Eyâlet* lafzının beylerbeyilik karşılığı olarak bütün Osmanlı idarî teşkilatında kullanılması, ancak XVI. yüzyılın sonlarına doğru yaygınlık kazanmıştır.¹⁵

Vilâyetler (=eyâletler) livâlara yani sancaklara, sancaklar da kazalara taksim

¹⁰ Halil İncalcık, *The Ottoman Empire-The Classical Age 1300-1600*, London, 1973, s. 106.

¹¹ Refet Yinanç, *Dulkadir Beyliği*, Ankara, 1989, s. 104-105.

¹² *Kanun-nâme*, vrk. 118^a.

¹³ Beylerbeyi Osmanlılar'dan önceleri "geniş askerî yetkilere sahip kumandan" anlamında kullanılırken I. Murad'ın Lala Şahin Paşa'yı Rumeli'de fetihler yapması için beylerbeyi olarak görevlendirmesi ile birlikte Rumeli beylerbeyiliği idarî bir birim olarak ortaya çıkmıştır (Mehmet İpşirli, "Beylerbeyi", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (=DİA)*, VI, s. 69). Bir süre sonra 1393'te Yıldırım Bayezid'in Anadolu'daki toprakların idaresini Kara Timurtaş Paşa'ya havale etmesiyle de Anadolu beylerbeyiliği kurulmuştur. Anadolu beylerbeyiliğinin merkezi önceleri Ankara iken 1451'de Kütahya'ya nakledilmiştir (M. Çetin Varlık, "Anadolu Eyaleti", *DİA*, III, s. 143). Rumeli ve Anadolu beylerbeyiliklerinden sonra, yeni fetihlerle birlikte diğer beylerbeyilikler teşkil edilmiştir (bkz. Halil İncalcık, "Eyâlet", *Encyclopedia of Islam*, II).

¹⁴ Vilâyet tabirinin "bölge, havalî" anlamında kullanıldığı hususunda bkz. Nejat Göyünç, "Diyarbakir Beylerbeyiliğinin İlk İdarî Taksimatı", s. 34, not: 84.

¹⁵ Feridun M. Emecen-İlhan Şahin, *Aynı makale*, s. 56.

edilmiştir. Her sancağın başında bir sancakbeyi (mîrlivâ), *paşa sancağı* olarak tayin edilenin başında ise bir beylerbeyi (mîr-i mîrân) bulunmaktadır. Beylerbeyi eyâlette sultanın otoritesini temsil eden en yüksek yöneticidir.¹⁶ Bu yöneticilerin tümü kul sisteminden yetişme, bağlılıkları daha önceki görevlerinde denenmiş devlet ve hükümdara yararlıklarından dolayı terfi ettirilerek bu göreve getirilmiş kimselerdir.¹⁷

Kaza adı verilen adlî-idarî birimin başında ise kadı bulunmaktadır. Kaza, bir merkez (şehir veya kasaba) ile onun çevresindeki birkaç nahiyeden oluşmakla birlikte, bazı nahiyeler de kaza itibar edilmişlerdir. Meselâ, Anadolu vilâyetinin Hüdâvendigâr sancağına tâbi olan *Bergama* ile *Nevâhi-i Bergama* iki ayrı kazadır (vrk. 113^b). Yine, Rum-ili beylerbeyiliğinin Silistre sancağına tâbi olan *Yanbolu* ile *Nâhiye-i Yanbolu* iki ayrı kaza yani kadılıktır (vrk. 112^a).

Kanun-nâme mecmuasının kaza listesi kısmında, Rum-ili, Anadolu, Karaman ve Rum vilâyetlerindeki kazaların sadece isimleri verilirken, Şam ve Diyarbekir vilâyetleri kazalarını oluşturan nahiyeler de belirtilmiştir. Her kazanın kaç akçe yevmiyeli olduğu da zikredilen kaza listesinde, Karaman, Rum ve Diyarbekir bölgesi kazaları sancak ayırımı yapılmaksızın tek liste halinde zikredilmişlerdir. Diğer taraftan, Karaman vilâyeti kazaları ile sancak listesinde Rum vilâyeti sancakları arasında gösterilen “Trabzon vilâyeti” kazaları, ayrı başlıklar altında, Anadolu vilâyetine tâbi olan kazaların arasında yazılmışlardır (vrk. 114^b). Trabzon bu zamanda bir beylerbeyilik olmadığına göre, buradaki “vilâyet” tabirinden Trabzon bölgesinin kastedildiği de unutulmamalıdır¹⁸. Rum vilâyetinden sonra, Arab diyârı kazaları yazılmış olup, bu kısımda (vrk. 115^b-117^a), önce Hameyn yani Mekke ve Medine kazaları, sonra Mısır ve Sa‘îd diyarındaki kazalar, daha sonra da Şam (=Arab) vilâyeti kazaları zikredilmiştir. Kaza listesinin sonunda ise Diyarbekir vilâyeti kazaları (vrk. 117^a-118^a) ile Şehsuvar oğlu Ali Bey’in yönetimindeki Türkmen diyarının (Zulkadrlü veya Dulkadrlü Türkmenleri) kazaları yer almaktadır (vrk. 118^a).

Netice itibariyle, 1522 yılında Osmanlı İmparatorluğu sınırları dahilindeki kazaların mevcudu 506 olup, bunun 169’u Rum-ili vilâyetinde (ya da beylerbeyiliği bölgesinde), 168’i Anadolu vilâyetinde, 25’i Karaman vilâyetinde, 39’u Rum vilâyetinde

¹⁶ İnalçık, “Eyâlet”, s. 723; Aynı yazar, *The Ottoman Empire*, s. 117.

¹⁷ Yaşar Yücel, “Osmanlı İmparatorluğu’nda Desantralizasyona (Adem-i Merkezîyet) Dâir Genel Gözlemler”, *Bellekten*, XXXVIII/152 (1974), s. 665.

¹⁸ Kanuni Sultan Süleyman 1520’de tahta geçince Trabzon, Batum sancağı ile birleştirilerek yeni bir eyâlet haline getirildi (M. C. Şehabeddin Tekindağ, “Trabzon”, *İA*, XII/1, s. 464). Dolayısıyla Trabzon’un vilâyet olarak tesmiye edilmesi bununla da alakalı olabilir.

(Trabzon havalisi ile birlikte), 31'i Arab diyarında (Mısır ve Hicaz bölgelerinde), 47'si Şam vilâyetinde, 21'i Diyarbekir vilâyetinde ve 6 tanesi de Şehsuvar oğlu Ali Bey'in yönetimine bırakılan bölgede bulunmaktadır.

Osmanlı İmparatorluğu dahilindeki kazalar tetkik edildiğinde, geliri en fazla olan kazaların 500 akçe yevmiye ile Şam ve Haleb kadılıklarının olduğu görülmektedir. Bu kazaları 400 akçe yevmiye ile İstanbul kadılığı, 300 akçe yevmiye ile Edirne ve Bursa kadılıkları, 200 akçe yevmiye ile Amid (Ulus ile birlikte) kadılığı, 155 akçe yevmiye ile Amasya kadılığı, 150 akçe yevmiye ile İzmir kadılığı, 130 akçe yevmiye ile Ankara kadılığı, 120 akçe yevmiye ile de Kütahya ve Tokat kadılıkları takip etmektedir.

Tablo-1 Gelirlerine Göre Kazaların Dağılımı

Vilâyetler	15-20 Akçe	21-50 Akçe	51-100 Akçe	101-200 Akçe	201-300 Akçe	301-500 Akçe	Belirsiz	Toplam
Rumeli	40	96	26	4	1	1	1	169
Anadolu	79	66	17	4	-	-	1	168
Karaman	9	11	5	-	-	-	-	25
Rum (Trabzon ile birlikte)	21	13	2	2	-	-	1	39
Arab Diyarı	-	8	3	-	-	-	20	31
Şam	2	35	8	-	-	2	-	47
Diyarbekir	9	11	-	1	-	-	-	21
Şehsuvar oğlu	1	3	2	-	-	-	-	6
Toplam	161	243	63	11	2	3	23	506

Günlük geliri en düşük olan kazalara gelince; Bolu sancağının Kıbrûz kazası 5 akçe geliriyle İmparatorluğun en az geliri olan kadılığıdır. Bunu 7 akçe yevmiye ile Bolu sancağının Cağa ve Yorune, Koca-ili sancağının Görele ve Yoras kadılıkları ile 8 akçe yevmiye ile Koca-ili sancağının Yalak-âbad ve Teke sancağının Laz kadılıkları takip etmektedir.

Yukarıdaki Tablo-1'de de görüleceği üzere İmparatorluk dahilindeki toplam 506 kazadan 243'nün yani % 48'nin günlük geliri 21-50 akçe arasında değişmektedir. Bunu günlük geliri 5-20 akçe arasında değişen kazalar takip etmektedir ki, bu kategoride yer alan kazaların toplam sayısı 161, genel toplama oranı ise % 32'dir. Yani, daha genel bir ifadeyle 1522 yılında Osmanlı kazalarının günlük geliri ortalama olarak 5-50 akçe arasında değişmektedir. Bu gruptan sonra üçüncü sırayı günlük geliri 51-100 akçe arasında değişen kazalar takip etmektedir. Diğer 16 kazanın günlük geliri ise 100 akçe ile 500 akçe arasında değişmektedir ki, bunların oranı (% 3,6) oldukça düşüktür. Geriye kalan 23 kazanın geliri hakkında ise herhangi bir bilgi verilmemiştir.

İncelediğimiz kanun-nâme mecmuasında kaza taksimatından sonra Osmanlı İmparatorluğu'nun vilâyet yani beylerbeyilik taksimatı gösterilmiştir (vrk. 118^a-121^b). Bu kısımda yer alan listelerde ise her beylerbeyiliğin kaç sancaktan müteşekkil olduğu ve sancak beylerinin kimler olduğu belirtildiği gibi, sancak yöneticilerinin hasları da

zikredilmiştir. Bu zamanda, Rum-ili beylerbeyliğinde 33, Anadolu beylerbeyliğinde 17, Karaman beylerbeyliğinde 7, Rum beylerbeyliğinde 16, Şam beylerbeyliğinde 13, Diyarbakir beylerbeyliğinde de 12 livâ yani sancak vardır. Fakat, Diyarbakir beylerbeyliğinin idarî taksimatını gösteren bir başka listede, yurtluk-ocaklık olarak isimlendirilen¹⁹ sancaklar da belirtildiği için, bu beylerbeyliğinin aslında 30 sancaktan müteşekkil olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, Mısır vilâyetinde de 2 eyâlet ile 4 livâ yer almaktadır.

Tablo-2 Sancakbeyi Kimlikleri

Vilâyetler	Ümera Oğlu	Ümera Yakını	Saray	Diğer ²⁰	Belirsiz	Toplam
Rumeli	10	2	6	1	14	33
Anadolu	2	-	8	-	22	32
Karaman	2	-	2	1	4	9
Rum	4	2	1	1	8	16
Şam	3	-	4	1	5	13
Diyarbakir	1	1	-	2	8	12
Toplam	22	5	21	6	61	115

Sancak beylerinin kimliklerine bakıldığında, çoğunun ümera oğlu ya da yakını olduğu görülmektedir (Tablo-2). Sancakbeyleri arasında diğer önemli grubu ise Saray'dan çıkan çaşnigirbaşı, çaşnigir, emir-i ahur başı, emir-i alem, kapıcıbaşı, kilercibaşı, bostancibaşı ve çavuş gibi görevliler teşkil etmektedir. Fakat, çoğu sancak beylerinin kimlikleri hakkında da bilgi verilmemiştir. Mısır'a tabi olan "eyalet" ve "livâ"lardaki yöneticilerin ise yerli hanedana mensup oldukları görülmektedir.

Beylerbeyi ve sancakbeyi gelirleri incelendiğinde, içerisinde özellikle Diyarbakir beylerbeyi Hüsrev Paşa'nın 2,5 milyon akçelik hasası ile Şam beylerbeyi Ferhad Paşa'nın 2 milyon akçelik hasası dikkat çekmektedir. Bu beylerbeyilerin hasalarının yüksek oluşu muhtemelen beylerbeyilik sınırlarının çok geniş oluşu ve iktisadî bakımdan zengin olan bölgelerin idarecileri olmalarından kaynaklanmış olmalıdır. Diğer eyalet yöneticilerinden ise Rum-ili beylerbeyi 1.100.000 akçe, Anadolu beylerbeyi bir milyon akçe, Karaman beylerbeyi 711 bin akçe ve Rum beylerbeyi de 710 bin akçe tutarındaki hasalarını tasarruf etmektedirler.

Sancakbeyi gelirleri içerisinde en dikkat çekici olanları ise Çemişgezek sancakbeyi Mîr Hüseyin Bey'in bir milyon yedi yüz akçe tutarındaki hasası ile Adana sancakbeyi

¹⁹ Nejat Göyünç, "Yurtluk-Ocaklık Deyimleri Hakkında", *Prof. Dr. Bekir Kütükoğlu'na Armağan*, İstanbul, 1991, s. 269-277; Bayram Kodaman, "Osmanlı Devrinde Doğu Anadolu'nun İdarî Durumu", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 1, Samsun, 1986, s. 13-18; Orhan Kılıç, "Ocaklık Sancakların Osmanlı Hukukunda ve İdarî Tatbikattaki Yeri", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, XI/1, Elazığ, 2001, s. 257-274.

²⁰ Defterdar, kethüda, dizdar, sekbanbaşı, yayabaşı ve zâim.

Ramazan oğlu Pîrî Bey'in 7 milyon akçe tutarındaki haslarıdır. Bu miktarlar birçok beylerbeyinin gelirinden daha fazladır. Şüphesiz onların bu ayrıcalığı feodal bir aileden geliyor olmalarından kaynaklanmaktadır. Çünkü, bu bölgeler Osmanlı hakimiyetine geçtikten sonra yine yerli ailelerin yönetiminde bırakılmışlardır.

Diğer sancakbeylerinin gelirleri ise Rum-ili vilâyetinde 62.000-900.000 akçe, Anadolu vilâyetinde 152.000-600.000 akçe²¹, Karaman vilâyetinde 130.000-321.000 akçe, Rum vilâyetinde 120.000-500.000 akçe, Şam vilâyetinde 150.000-500.000 akçe ve Diyarbakir vilâyetinde de 130.000-353.000 akçe arasında değişmektedir. Geliri yüksek olan sancaklar daha ziyade Rum-ili, Anadolu ve Şam vilâyetlerinde yer almaktadır.

Kanun-nâme mecmuasında, Divân-ı Hümâyün'da beylerbeyilerin nasıl oturacakları da zikredilmiştir. Bu sıralamaya göre; en başta Rum-ili beylerbeyi, ondan sonra ise Anadolu, Diyarbakir, Şam, Karaman ve Rum beylerbeyileri gelmektedirler (vrk. 121^a). Yine, bahis konusu mecmuada, Haleb, Adana ve Tarsus sancaklarına tâbi olan Türkmen ve Ekrâd taifeleri boybeylerinden de bahsedilmektedir (vrk. 118^b).

I.Osmanlı İmparatorluğu'nun Kaza Taksimâtı

1. Defter-i Kazâhâ-yı Vilâyet-i Rum-ili (vrk. 111^b-113^b)

Sancaklar	Kazaları	Günlüğü ²²
	Kaza-i İstanbul	400
	“ Galata	80
	“ Hâsshâ-i İstanbul	40
	“ Hâsshâ-i Marmara	20
Livâ-i Vize	Kaza-i Vize	40
	“ Silivri	20
	“ Çorlu	25
	“ Hayrebolu	55
	“ Burgüz (Lüleburgaz)	10
	“ Baba-Eskisi	10
	“ Pınar-Hişâr	15
	“ Kırk-Kilise	40
“ Gelibolu	Kaza-i Gelibolu	130
	“ Miğalğara	60
	“ İpsala	20
	“ Tekür-Dağ	35
	“ Keşan	15
	“ İnoz	-
“ Silistre	Kaza-i Silistre	30
	“ Prâvadi	30
	“ Varna	30
	“ Külfetler (كلفتلر)	15
	“ Aydos	30
	“ Rus-Kasrı	15
	“ Karin-Ovası	25
	“ Harbak (خریق)	30

²¹ Sancakbeyi hasları Piyade ve Müsellem sancaklarında daha az miktarda olup, 24.000-85.000 akçe arasında değişmektedir.

²² Verilen rakamlar akçe cinsindedir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun İdarî Taksimatı...

	“ Yanbolu	50
	“ Nâhiye-i Yanbolu	20
	“ Ahyolu	25
	“ Kili	40
	“ Ak-Kermen	80
“ Paşa (Mîrimiran)	Kaza-i Edirne	300
	“ Dimetoka	70
	“ Eski-Hisâr	70
	“ Yenice-Kızıl-Ağaç	30
	“ Gümülcine	60
	“ Yenice-Karasu	55
	“ Drama	30
	“ Karacık ²³	25
	“ Zîhne	25
	“ Temür-Hisâr	25
	“ Nevrekob	25
	“ Selânik	51
	“ Beder-Kapısı ²⁴	40
	“ Avrat-Hisârı	40
	“ Üsküb ²⁵	130
	“ Nâhiye-i Üsküb	30
	“ Kalkan-Delen	40
	“ Kırçova	30
	“ Manastır	60
	“ Kesriye	30
	“ Kara-Ferye	70
	“ Hurpişte	30
	“ Bihlişte	25
	“ Görice	25
	“ Serfice ²⁶	25
	“ Yenice-Vardar	40
	“ Siroz	100
	“ Köprülü	25
	“ Pirlepe	30
	“ Limni	15
“ Filibe	Kaza-i Filibe	130
	“ Tatar-Bazarı	25
	“ Samakov	30
“ Sofya	Kaza-i Sofya	100
	“ Şehir-Köy	30
	“ Perkofça	20
“ Çirmen	Kaza-i Çirmen	40
	“ Hâs-Köy	30
	“ Akça-Kızanlık	30
	“ Zağra-Yenicesi	20
“ Niğbolu	Kaza-i Niğbolu	60
	“ Tırnova	40
	“ İvraca	10
	“ Lofça	20
	“ Denvi	20
	“ Şumnu	35

²³ “Ferecik”, (Tayyib Gökbiçgin, , “Kanuni Sultan Süleyman Devri Başlarında Rumeli Eyaleti, Livaları, Şehir ve Kasabaları”, s. 253).

²⁴ “Sidre-Kapısı”, (Tayyib Gökbiçgin, *Aynı makale*, aynı yer).

²⁵ “Kaza-i Üsküb ‘avârız defterinde nefis-i Üsküb beş bin yüz kırk altı hâne olub yüz otuz akçesi mütehammil olmaduğı ecilden gerü üslûb-ı sâbık üzere nevâhisiyle yüz altmış akçeye ikisi bir kâdılık olmak üzere emr olundu. Fî gurre-i Receb sene 926 (Haziran 1520) der İstanbul”, *Kanun-nâme*, vrk. 112^a.

²⁶ سرقة şeklinde yazılmıştır (vrk 112^a).

“ Vidin	Kaza-i Vidin	40
	“ Bâte	25
	“ İsfelik	15
“ Alaca-Hisar	Kaza-i Alaca-Hisar	40
	“ Ürgüb	25
	“ Niş	55
	“ Bebroş (Petros)	30
	“ Zaplana	30
“ Semendire	Kaza-i Semendire	120
	“ Barançak	40
	“ Rudnik	30
	“ Uzıçe	20
“ İzvornik	Kaza-i Serâbriniçe	45
“ Hersek	Kaza-i Foça	40
	“ Nova	30
	“ Prepolye	25
	“ Mostar	20
“ Bosna	Kaza-i Saray	75
	“ Zitve	25
	“ Vişegrad	40
	“ Yeni-Bazar	60
	“ Brūd	25
“ Vilçitrin	Kaza-i Novaberde	70
	“ Priştina	30
	“ Vilçitrin	55
“ Köstendil	Kaza-i İştib	100
	“ İlha	80
	“ Ustrumça	40
	“ İvrâniye	25
“ Prezrîn	Kaza-i Prezrîn	25
	“ Hâslar	20
	“ Buhur	15
	“ Pervenik	30
“ İskenderiyye	Kaza-i İskenderiyye	90
	“ İpek	30
	“ Podgoriçe	15
	“ Kara-Dağ ma‘a Tîmâr	15
	“ Dukakin	15
“ İlbasan	Kaza-i İlbasan	30
	“ Drac	35
	“ Eşbat	25
	“ Erandanlı	20
“ Avlonya	Kaza-i Avlonya	50
	“ Belgrad	40
	“ Ergir-Kasrı	30
	“ Delvine	20
	“ Temür-Yenice	10
	“ Kavâgina	15
	“ Depedelen	20
	“ Premedi	20
“ Ohri	Kaza-i Ohri	45
	“ Debrî	35
	“ Akça-Hisar	25
	“ Mat	20
“ Yanina (Yanya)	Kaza-i Yanina	40
	“ Narda	40
	“ İnasa	10
	“ Kerbene? (كربنة)	20
“ Florina	Kaza-i Florina	70
“ Tırhala	Kaza-i Tırhala	45
	“ Yeni-Şehir	70
	“ Çatalca	70

Osmanlı İmparatorluğu'nun İdarî Taksimatı...

	“ Fenâr	35
	“ Kernîş (كرنيش)	15
	“ Alasonya	30
	“ Badracık	20
“ İnebahtı	Kaza-i İnebahtı	40
“ Ağrıboz	Kaza-i Ağrıboz	45
	“ İzdin	45
	“ İstefa	30
	“ Livadya	35
	“ Atina	30
“ Karlı	Kaza-i Ayamavra	15
	“ Ereğli-Kasrı	35
“ Mora	Kaza-i Koridos	25
	“ Yalyabadra ²⁷	40
	“ Kalavorta	45
	“ Holomça	15
	“ Arkadya	20
	“ Kalamete	30
	“ Kartına	30
	“ Mezestre	30
	“ Arhoz	35
	“ Meson ²⁸	35
	“ Koron	40
	“ Midillü	45
“ Kefe	Kaza-i Kefe	100
	“ Maykûb (Mankub)	30
	“ Taman	30
	“ Azak	30
	“ Soğdak	20
	“ Kerş	15
2. Kazâhâ-yı Anadolu ve gayrihi (vrk. 113b-115a)		
Sancaklar	Kazaları	Günlüğü
Livâ-i Hüdâvendigâr	Kaza-i Burusa	300
	“ Kite	40
	“ İne-Göl	15
	“ Yeni-Şehir	20
	“ Domaliç	15
	“ Ermeni	10
	“ Söğüd	14
	“ Yar-Hisâr	13
	“ Sivri-Hisâr	60
	“ Beğ-Pazarı	50
	“ Göynük	30
	“ Mihaliccik	20
	“ Geyve	25
	“ Taraklu-Yenicesi	15
	“ Ak-Hisâr	20
	“ Aydıncık	20
	“ Ak-Yazı	25
	“ Edrenos	15
	“ Kepsud	15
	“ Mihalic	80
	“ Bergama	35
	“ Nevâhi-i Bergama	20
	“ Turhala	15
	“ Tuzla	20
	“ Gönân	10

²⁷ “Balya-Badra”, (Gökbilgin, s. 259).

²⁸ “Moton”, (Gökbilgin, aynı yer).

“ Koca-ili	Kaza-i Gegibze ²⁹	25
	“ Yalak-Abâd	8
	“ Görele	7
	“ İznik	40
	“ İznikmid	15
	“ Şile	18
	“ Kandırı	23
	“ Yorâs	7
“ Aydın	Kaza-i Tire	130
	“ Tire-Bölmesi	30
	“ İzmir	150
	“ Çeşme	60
	“ Ayasluk	80
	“ Güzel-Hisâr	50
	“ Sultan-Hisârı	20
	“ Kestel	50
	“ Yeni-Şehir	40
	“ Yurd ve ‘Âlâ ve Arpaz	30
	“ Ala-Şehir	50
	“ Sârt	25
	“ Beş-Tekke	70
“ Menteşe	Kaza-i Peçin	80
	“ Çine	50
	“ Balât	35
	“ Boz-Öyük	30
	“ Mazûn	30
	“ Milâş	15
	“ Muğla	40
	“ Tavâs	20
	“ Pürnâz	20
	“ Mekri	55
	“ Boycuğaz ³⁰	30
	“ İsravlos	10
“ Teke	Kaza-i Antalya	100
	“ Elmalu	50
	“ Kaş	15
	“ Kalkanlu	10
	“ Kara-Hisâr-Begi	30
	“ Laz	8
“ Hamid	Kaza-i Eğirdir	40
	“ Aışar ma‘a Bârla	20
	“ Ağlasun	10
	“ Yalvac	35
	“ Ulu-Borlu	25
	“ Gönan	10
	“ Keçi-Borlu	15
	“ İsparta	15
	“ Burdur	20
	“ İrle	10
	“ Göl-Hisâr	35
	“ Kara-Ağaç	20
“ Kara-Hisâr-ı Sâhib	Kaza-i Kara-Hisâr	55
	“ Sandıklı	30
	“ Bolvadin	10
	“ Şühûd	30
	“ Oynaş	10
	“ Yarçınlu	20

²⁹ “Kaza-i Gegîvîze” (Başbakanlık Arışı (=BA), Tapu-Tahrir Defteri (=TD), nr. 43, s. 785).

³⁰ “Kaza-i Köyceğiz” (BA, TD, nr. 166, s. 552).

Osmanlı İmparatorluğu'nun İdarî Taksimatı...

“ Kangırı	Kaza-i Kangırı	60
	“ Tosya	25
	“ Kargu	15
	“ Mîlân	15
	“ Kurşunlu	20
	“ Çerkeş	15
	“ Koç-Hisâr?	15
	“ Karı-Bazarı	10
	“ Kal'acık	25
“ ‘Alâiyye	Kaza-i ‘Alâiyye	50
	“ Nevâhi-i ‘Alâiyye	15
	“ Manavgat	40
	“ Perâkende-i ‘Alâiyye	10
“ Karesi	Kaza-i Balıkesri	40
	“ Ayâzmen	35
	“ Edremid	50
	“ İvrindi	10
	“ Fart	10
	“ Bigadic	100
	“ Sındırgı	15
	“ Karacalar	20
	“ Manyâs	25
“ Biga	Kaza-i Biga	25
	“ Ezine-Bazarı	30
	“ Balya	20
	“ Çan	15
	“ Çatal-Burgûz ve Labseki	20
“ Saruhan	Kaza-i Mağnisa	100
	“ Tarhanyat	55
	“ Güzelce-Hisâr	10
	“ Ak-Hisâr	30
	“ Gördük	25
	“ Marmara	35
	“ Gördos	15
	“ Kabacık	10
	“ Adala	50
	“ Demürçi	40
	“ Nîf	25
	“ Ihca	15
“ Kütahiyye	Kaza-i Kütahiyye	120
	“ Şeyhlü	40
	“ Homâ	25
	“ ‘Uşşâk	35
	“ Lâzikiye	70
	“ Selendî ma‘a Küre	15
	“ Kula	30
	“ Eğrigöz ma‘a Simâv	25
	“ Honaz	10
“ Sultan-Öni	Kaza-i Sultan-Önü	30
	“ Seydi-Gazi	10
	“ Bilecük	15
	“ İn-Önü	20
	“ Bölme-i Seydi-Gazi	10
“ Ankara	Kaza-i Ankara	130
	“ Ayaş	30
	“ Çubuk	25
	“ Yaban-Âbâd	20
	“ Bacı	15
	“ Yörük	30
	“ Murtâza-Âbâd	20
“ Bolu	Kaza-i Bolu	60

	“ Mudurnu	30
	“ Kıbrûz	5
	“ Konrapa	25
	“ Mengen	10
	“ Mendirekli ma‘a	20
	Yörük	
	“ Yörük-i Bolu ma‘a	25
	“ Çeharşenbih	35
	“ Gerede	7
	“ Cağa	25
	“ Taraklu-Borlu	20
	“ Amasra	30
	“ Viran-Şehir	20
	“ Aklağan-Yenicesi	7
	“ Yorunes ³¹	55
“ Kastamonu	Kaza-i Kastamonu	50
	“ Sinob	25
	“ Boy-Âbâd ³²	15
	“ Turhân ³³	30
	“ Taş-Köprü	60
	“ Küre	50
	“ Tatay	25
	“ Arâc	-
	“ Hoş-Alây	10
	“ Göl	10
	“ Yörük	20
	“ Ayandon	
3. Vilâyet-i Karaman (vrk. 114a)		
	Kazalar	Günlüğü
	Kaza-i Konya	100
	“ Larende	70
	“ Niğde	50
	“ Ereğli	20
	“ Kayseriyye	80
	“ Kara-Hisârcıklı ³⁴	25
	“ Ak-Saray	40
	“ Kuş-Hisâr	15
	“ Gülnâr	50
	“ Ak-Şehir	45
	“ İshaklu	30
	“ Bil-Virân	20
	“ Beğ-Şehri	65
	“ Ilgun	15
	“ Seydi-Şehri	30
	“ Ermenâk	20
	“ Çimen-ili	100
	“ Müt	40
	“ Orta-Köy	25
	“ Ürgüb	15
	“ Karı-Taş	10
	“ Eski-il	25
	“ Turgud-ili ve Zengicek	45
	“ Ala-Dağ	15
	“ Anduğu ³⁵	18

³¹ “Kaza-i Ulus”, (BA, TD, nr. 438, s. 488).

³² “Kaza-i Boy-Ovası”, (BA, Aynı defter, s. 663).

³³ “Kaza-i Turagan”, (BA, Aynı defter, s. 678).

³⁴ “Kaza-i Kara-Hisâr-ı Develü”, (BA, TD, nr.387, s. 189.)

4. Vilâyet-i Trabzon (vrk. 114b)

Kazalar	Günlüğü
Kaza-i Trabzon	55
“ Rize	40
“ Bayburd? (Batum) ³⁶	60
“ Atina	15
“ Râdva (ردوة) ³⁷	15
“ Körtün	15
“ Torul	15
“ Gırasun	15
“ Koğans	10
“ Of	15

5. Vilâyet-i Rum (vrk. 115 a-b)

Kazalar	Günlüğü
Kaza-i Amasiyye	155
“ Tokat	120
“ Merzifon	30
“ Osmançık	35
“ Artuk-Âbad	20
“ Samsun	40
“ Bayramlı-Canıği	40
“ Terme	20
“ Satılmış	-
“ Ünye	10
“ Sona ³⁸	30
“ Kedagra	20
“ Nîksâr	15
“ Gümüş	15
“ Çorumlu	25
“ Zile	20
“ Turhal	15
“ Yörük	45
“ Sivâs	35
“ Zeytün nâm-ı diğêr Koca-Kayası	10
“ Koylu-Hisâr ³⁹	10
“ Demürlü-Kara-Hisâr	15
“ Engelîn	25
“ Bafra	25
“ Kavak	10
“ Erîm	20
“ Kattâr	15
“ Kara-Hisâr-ı Şerefi	40
“ Kır-Şehir	25

6. Defter-i Kazâhâ-yı Diyâr-ı ‘Arab tâbi-i Haremeyn-i Muharremeyn (vrk. 115b)

Kaza-i Hanifiyye, der Mekke-i Şerîf
“ Şâfi’iyye, der Mekke
“ Hanbeliyye, der Mekke
“ Mâlikîyye, der Mekke
“ Hânifiyye, der Medine-i Münevvere
“ Şâfi’iyye, der Medine
“ Hanbeliyye, der Medine

³⁵ “Hânesine göre olur”, (*Kanun-nâme*, vrk. 114^b).

³⁶ Bazı kazaların isimleri yanlış olarak yazılmıştır. Mesela, Batum’un ismi Bayburd olarak zikredilmiştir. Halbuki Bayburd kazası bu zamanda aynı isimli livânın kazasıdır (bkz. vrk. 116^b).

³⁷ Muhtemelen Arhava’dır.

³⁸ “Kaza-i Sonisâ” (*BA, TD, nr. 387*, s. 527; Tayyib Gökbilgin, “15. ve 16. Asırlarda Eyâlet-i Rûm”, s. 54).

³⁹ “Koyluhisar” (T. Gökbilgin, *Aynı makale*, s. 54).

- “ Mâlikîyye, der Medine
- “ Cidde-i Ma'mûre⁴⁰
- “ Yenbû⁴¹
- “ Minâ⁴²
- “ 'Alâ⁴³

7. Kazâhâ-yı 'Arab tâbi'-i Diyar-ı Mısır (vrk. 115b)

Kazalar	Günlüğü nâ-ma'lûm
Kaza-i Mahrûse-i Mısır	60
“ İskenderiyye	50
“ Dimyât	30
“ Reşid	30
“ Borullus	60
“ Cânke (Hânke) ma'a Bivâlbis	40
“ Münzele	60
“ Mahalle	30
“ Fevr? ma'a Menâsmînü't-Tertîb?	30
“ Nehâriyye	30
“ Minûfiye	30
“ Demenhûr ve Buheyre	30

8. Kazâhâ-yı Vilâyet-i Sa'id-i A'lâ mine'l-Memâlikî'l-Mısriyye (vrk. 116a)

Kaza-i Miklût ve (A)syût (Mâlikî)
“ Menû? ve Circe ve Fercût ve Melesnâ? (Şâfi'î)
“ Kûs (Şâfi'î)
“ Behcûre (Şâfi'î)
“ Semhûd (Şâfi'î)
“ Berdis (Mâlikî)
“ Ahmîm ve Menşâthâ? (Şâfi'î) ⁴⁴

9. Kazâhâ-yı tâbi'-i Vilâyet-i Şam (vrk. 116a-117a)

Sancaklar	Kazaları	Günlüğü
Livâ- Kuds-i Şerîf	Kaza-i Kuds-i Şerîf	70
	“ Hâilû'r-Rahmân	40
	“ Kerek-i Derrîd ma'a Şevbek	30
“ Dârü's-Selâm-ı Şam	Kaza-i Mahrûse-i Şam	500
	“ Ba'albek	40
	“ Beyrût ma'a Bilâd-ı Seyfuddin el-Velî	50
	“ Sayd(a) ma'a İklîm-i Hamûb	40
	“ Kerek-Nüh	30
	“ Fârâ ⁴⁵ ve 'amâlihâ	35
“ Trablus	Kaza-i Trablus ma'a nevâhi-i Zâviye ve Cübeyle ve Zannîn ve Betrûn ve Fütûh-ı Benî Ricâl ve Manîtra ve 'Arkâ ve 'Akkâr ve Cübbet-i Büşreti	80
	“ Hısnü'l-Ekrâd ma'a nevâhi-i Merkab ve Menâsif ve Sâfitâ ve Antartûs ve Mi'âr ve	30

⁴⁰ “Kazası Arab elindedir”, (*Kanun-nâme*, vrk. 115^a).

⁴¹ “Kazası Arab elindedir”, (*Kanun-nâme*, aynı yer).

⁴² “Kazası Arab elindedir”, (*Kanun-nâme*, aynı yer).

⁴³ “Kazası Arab elindedir, Şam'dan Mekke'ye giderken yol üzerinde bu bir kasaba imiş. Hüccâc gidişde ve gelişde üç gün burada ikâmet idüb esbâbların tahfif idüb şehrlüde eskâlîn emânet koyub kâdılarının rehn alub böyle giderler imiş. Merhûm Hüdâvendigâr Şam'da iken bir 'Arab kâdısı var imiş gelüb berât-ı cedîd almış zikr olunan şurût üzere”, (*Kanun-nâme*, aynı yer).

⁴⁴ “Zikr olunan yedi kâdılık Emîr 'Ali b. Ömer nâm 'Arab beyinin elindedir. Kazası gerü kendüye tâbi' 'Arab elindedir. Tevcîhi ve ta'yîni girü kendülere ider, Dergâh-ı mu'allâ cânibinden kimesneye olunmaz”, (*Kanun-nâme*, vrk. 116^a).

⁴⁵ “Kâra” (M. Adnan Bakhit, *The Ottoman Province of Damascus in The Sixteenth Century*, Beirut, 1982, s. 37).

Osmanlı İmparatorluğu'nun İdarî Taksimatı...

	‘Ulleyka	
	“ Cebeliye ma‘a nevâhi-i Sahyûn ve Lazkiye ve Hevâbî ve Balâtnûs ve Kadmûs ve Kehf ve Manîka ve Kuley‘a	50
“ Hama ve Hums	Kaza-i Hama	60
	“ Hums	40
“ Haleb	Kaza-i Mahrûse-i Haleb ma‘a nevâhi-i Cebel-i Sem‘ân ve Matah ve Hâss ve Cebbûl ve Nukre-i Benî Esed ve Bâb	500
	“ A‘zâz ma‘a nevâhi-i Kilisî ve Munbûc ve Com ve Vâdî Haşb ve Râvendân	50
	“ Hârim ma‘a Cebel-i A‘lâ ve Cebel-i Barîşâ ve Halkalar	40
	“ Sermîn ma‘a Cebel-i Samâk ve Cebel-i Benî ‘Alîm	70
	“ ‘Amik ma‘a Tizîn ve Şeyhü'l-Hadîs	25
	“ Bakrâs ⁴⁶ ma‘a Derbsâk-Gündüzlü vilâyeti dimekle ma‘rûfdur	30
	“ Erîhâ ve Zâviye-i Erûcîn	25
	“ Keft Tâb ve Şeyzer ve Efâmiye ve Masyâf ve Ebî Kubeyz	35
	“ Yörük	40
	“ Ma‘arra	30
“ Antakiyye	Kaza-i Antakiyye ma‘a nevâhi-i Kuseyr ve Deyrgüş ve Şugur ve Altun-özü ve Cebel-i Akra‘ ve Süveydiye	100
“ ‘Ayntâb	Kaza-i ‘Ayntâb ma‘a nevâhihâ ve a‘mâlihâ	80
“ Adana ve Çukur-âbâd	Kaza-i Adana	50
	Kaza-i Kınık ma‘a Şeyh Meleklü ve Peçeneklü	30
	“ ‘Üzeyr ma‘a İskenderun ve ‘Arsuz-ili ve Ağaslu	30
	“ Berendi ma‘a Dünderlu ⁴⁷	20
	“ Ayâs ma‘a Tuzla	20
	“ Kara ‘İsalu ve Hâslu	30
	“ Kosunlu ve Kuştemürlü	30
“ Tarsus	Kaza-i Tarsus ma‘a Cemâ‘at-i Ulaşlu	55
“ Sis	Kaza-i Sis	30
“ Divriği	Kaza-i Divriği	40
	“ Darende	30
“ Kâhta ve Gerger	Kaza-i Kâhta ve Gerger	40
	“ Behisni nâhiye-i Hısn-ı Mansûr ⁴⁸	35
“ Malatiyye	Kaza-i Malatiyye	50
“ Kemâh	Kaza-i Kemâh ma‘a nâhiye-i Puşları	50
	“ Erzincan	60
“ Bayburd	Kaza-i Bayburd	40
	“ Kelkit ma‘a Gökvas	30
	“ İspir	30
“ Beyre (Birecik)	Kaza-i Beyre (Birecik)	30
	“ Kal‘atü’r-Rûm	40
10.Kazâhâ-yı tâbi‘-i Vilâyet-i Diyarbekir (vrk. 117a-118a)		
Kazalar ⁴⁹		Günlüğü

⁴⁶ olarak yazılmakla birlikte, doğrusu Bakrâs’tır.

⁴⁷ “Lurbarlu” olarak yazılmıştır.

⁴⁸ “Kaza-i Behisni: 25, Nâhiye-i Hısn-ı Mansûr: 10 Yekûn: 35”, (Kanun-nâme, vrk. 117^a).

⁴⁹ “Bu kâdılıkları Diyarbekir Beylerbeyisi Muhammed Paşa ve Âmid kâdısı Mevlânâ Abdullah Çelebi emri-i şerifle defter idüb her birinin mikdârını ve neye mütehammil idüğün takdîr eylemişlerdir” (Kanun-nâme, vrk. 117^a).

Kaza-i Çemişgezek ma'a tevâbi'îhi	50
“ Arabgir ma'a Şirer? ve Puşları	40
“ Harput ma'a tevabi'	50
“ Çermük (ve) Çüngüş ve Hisârân ve Ebû Tâhir	30
“ Siverek ma'a Çıbıkdân ve İn ve Oşûb (Oşun)	40
“ Rûhâ ma'a tevâbi'îhi	40
“ Bîrecik (Berriyecik) ma'a Til-Göran ve Çemlem ⁵⁰	20
“ Mardin ma'a Nusaybin ve Hâbûr	50
“ Musul ma'a Sincâr ve Til'Afer	30
“ Sâvur ma'a Berâzî ve Besyân ve Zemlân	
“ Hısn-ı Keyf ⁵¹	40
“ Si'ird	15
“ Atak ma'a Çıska ve Kulb ⁵² ve Başika ve Azmed ⁵³	30
ve Batmân ve Meyyâfarikin ve Tercil ve Mihrânî	
“ Eğil ma'a Hanî ve Berdenic	20
“ Ergani ma'a Medrese	20
“ Âmid ma'a Ulus	200
“ Kığı ma'a Küçük	15
“ Çabakçur ve Haçuk	20
“ Palu ma'a tevâbi'îhi	20
“ 'Anâ ve Hadse	15
“ Hît ⁵⁴	15

11. Kazâhâ-yı Türkman-ı Diyâr-ı Şehsuvar oğlu Ali Bey (vrk. 118a)

Kazalar	Günlüğü
Kaza-i Boz-Ok	100
“ Mar'aş	70
“ Elbistan	50
“ Kars ⁵⁵	30
“ Samântu	35
“ Göğercinlik	20

II. Osmanlı İmparatorluğu'nun Beylerbeyilik (Vilâyet) ve Sancak Taksimâtı

1. Elviye-i Vilâyet-i Rum-ili (vrk. 118b-119b)

Livâlar	Sancakbeyleri	Hasları
Paşa	benâm-ı Ayas Paşa	1.100.000
Semendire	benâm-ı Bali Bey veled-i Yahya Paşa	900.000
İskenderiyye	benâm-ı Mustafa Bey veled-i Davud Paşa	630.000
Bosna	benâm-ı Hüsrev Bey	605.000
Gelibolu	benâm-ı Mustafa Bey	605.000
Niğbolu	benâm-ı Acemi Kasım Bey	600.000
Mora	benâm-ı Hasan Bey veled-i Ömer Bey	510.000
Hersek	benâm-ı Mahmud Bey birâder-i Hazret-i Ahmed Paşa	485.000

⁵⁰ “Çemîm”, (BA, TD, nr. 998, s. 52).

⁵¹ “Bu vilâyet şâfi'î olmağın kâdılarını gerü beyleri olan Melik Halil Bey ta'yiniyle viriliyor” (Kanun-nâme, vrk. 117^b).

⁵² قون şeklinde yazılmıştır. Fakat, doğrusu Kulb'dur.

⁵³ “Azidin” olması muhtemeldir.

⁵⁴ Hüsrev Paşa bedelince elinden Cübbe ve Hadse nâm kal'aları almış. İşbu zikr olan kâdılıklardan gayri livâ-i Hasro (حسرو) ve livâ-i Bolis ve livâ-i Hîzân vardır, Kürdistan'dır. Mufassalan hâllerine mütehammil idüğü ma'lûm değildir ve kazalık-ı livâ-i 'Anâ ve Hadse ve Hît dâhî mufassal ma'lûm değildir ki yine mütehammildir. Amma tahmînen 'Anâ ve Hît on beşer akçeye mütehammildir deyü müşarüniyleh beylerbeyisi Âmid kadısı 'arz eylemişler idi amma Kürdistan olmağın ekser kadılıkları gerü edâlarında tevzî' olunub kâdılarını dâhî içlerinde mütemekkin olub kâdılık idgelmiş kimesnelerdin bunda ma'lûm değildir”, (Kanun-nâme, vrk. 117^b-118^a).

⁵⁵ فارس olarak yazılmıştır, (vrk. 118^a).

Osmanlı İmparatorluğu'nun İdarî Taksimatı...

Ohri	benâm-ı Kapucıbaşı Muhammed Bey	470.000
Silistre	benâm-ı Ahmed Bey veled-i Sinan Paşa	455.000
Alaca-Hisâr	benâm-ı Pîrî Bey veled-i Balta	403.000
Vilçitrin	benâm-ı Muhammed Bey veled-i Yahya Paşa	402.000
Yanya	benâm-ı Emir-i alem Behram Bey	401.000
Vidin	benâm-ı Bahşı Bey veled-i Mihal	383.000
Ağrıboz	benâm-ı Kapucıbaşı Lütî Bey	383.000
Avlonya	benâm-ı Ali Bey veled-i Arentid	371.000
Tırhala	benâm-ı Muhammed Bey veled-i Hazret-i Pîr Mahmud Paşa	361.000
Prezrîn ⁵⁶	benâm-ı Çaşnigirbaşı Haydar Bey	353.000
İlbasan	benâm-ı Emir-i alem Bali Bey	332.000
Vize	benâm-ı Büyükbaş Muhammed Bey	314.000
Köstendil	benâm-ı Muhammed Bey veled-i Ahmed Bey	311.000
Sofya	benâm-ı Nu'man Bey	304.000
İzvoznik	benâm-ı Ahmed Bey birâder-i Mustafa Bey	304.000
Midilli	benâm-ı Defterdâr Mehmed Bey veled-i Dizdâr	302.000
Karlı	benâm-ı Ahmed Bey veled-i Kasım Paşa	250.000
Çingene	benâm-ı Hüseyin Bey (veled-i) Hoş Ahmed Paşa	200.000
Harman	benâm-ı Durak Bey veled-i Ömer Bey	200.000
Kara-Dağ	benâm-ı İskender Bey veled-i Çernî چرنى	101.000
Kızılca-Müsellem	benâm-ı Çaşnigir Mustafa Bey	85.000
Voynuk	benâm-ı Ramazan Bey	62.000
A'îlâ ⁵⁷	benâm-ı ()	-
Kefe	-	-
Rodos	-	-
2. Elviye-i Vilâyeti Anadolu (vrk. 119b-120a)		
Livâlar	Sancakbeyleri	Hasları
Kütahiyye	benâm-ı Kasım Paşa mîr-i mîrân	1.000.000
Teke	benâm-ı Bali Bey	600.000
Aydın	benâm-ı Lütî Bey ki mir-i alem bûde	500.000
Ankara	benâm-ı Emir-i ahur başı Mahmud Bey	460.000
Saruhan	benâm-ı Kapucubası Ferhad Bey	405.000
Menteşe	benâm-ı Emir-i ahur başı İskender Bey	405.000
Kara-Hisâr	benâm-ı Sâhib Muhammed Bey veled-i Korkmaz	400.000
Bolu	benâm-ı Behram Bey	305.000
Kastamonu	Mahlûl	300.000
Hüdavendigâr	benâm-ı Kılarcı başı Mustafa Bey	293.000
Karasi	benâm-ı Okçu Sinan Bey	292.000
Kangırı	benâm-ı Mustafa Bey veled-i Ahmed Paşa b. Hersek	255.000
Hamîd	benâm-ı Abdülcelil Bey veled-i İsfendiyar	252.000
Alâiyye ma'a	benâm-ı İskender Bey veled-i Arânte	222.000
Manavgâd		
Bigâ	benâm-ı Hüseyin Bey veled-i Evrenos	283.000
Koca-ili	benâm-ı Yayabaşı Mustafa Bey	175.000
Sultan-önü	benâm-ı Kasım Bey veled-i Şehsuvar	152.000
Elviye-i Müsellemân-ı Vilâyet-i Anadolu⁵⁸		
Livâlar	Sancakbeyleri	Hassı Nefer

⁵⁶ “Mrezrîn” olarak yazılmıştır, (vrk. 119^a).

⁵⁷ “Kefe sancağı Zeynel Paşa'da ve Selanik âherde ve Garblar ağalığı müteferrikalardan ze'âmete çıkmış Çerkes Cemşid beyi Mevlânâ ile”, (vrk. 119^b).

⁵⁸ Anadolu eyaletinde (veya vilayetinde) sancak beylerine bağlı bulunmayan ve kendilerine has teşkilâtı olan piyâde ve müsellem ocakları da vardı. Bu teşkilât, XVI. yüzyılın sonlarında lağvedilinceye kadar eyaletin hemen her sancağında bulunmakta ve merkezden tayin edilen kendi beylerinin idaresinde Osmanlı ordusunun geri hizmet kıtalarını teşkil etmekteydi (M. Çetin Varlık, “Anadolu Eyaleti”, s. 144).

Müselle mân-ı Kara-Hisâr ve Kütahiyye ve Hamid ⁵⁹	benâm-ı Mustafa Bey veled-i İstimad	66.000	735
Müselle mân-ı Aydın ve Saruhan ve Menteşâ ve Sultan-önü ⁶⁰	benâm-ı Bostancıbaşı Hızır Bey	52.000	-
Müselle mân-ı Bolu ve Kastamonu ve Kangırı ve Ankara ⁶¹	benâm-ı Çavuş Musa Bey	50.000	849
Elviye-i Piyâdegân-ı Vilâyet-i Anadolu⁶²			
Livâlar	Sancakbeyleri	Hasları	Nefer
Hüdavendigâr	benâm-ı Kasım Bey	60.000	496
Aydın	benâm-ı Hüseyin Bey	85.000	1172
Kara-Hisâr	Gazanfer Bey b. Bahşî Bey	50.000	730
Kütahiyye	benâm-ı Sinan Bey	46.000	75
Saruhan	benâm-ı Kasım Bey	45.000	496
Menteşâ	benâm-ı Ali Bey	45.000	1050
Bolu	benâm-ı Muhammed Bey	35.000	377
Karasi	benâm-ı Süleyman Bey	41.000	406
Ankara	Mahlûl	38.600	480
Sultan-önü	benâm-ı Sinan Bey	35.000	313
Hamid	benâm-ı İsmail Bey	50.000	593
Bigâ	benâm-ı Sinan Bey	24.000	381
3. Elviye-i Vilâyet-i Karaman (vrk. 120a-b)			
Livâlar	Sancakbeyleri	Hasları	
Konya	benâm-ı Said Paşa mîr-i mîrân-ı mezbûr	711.000	
Kayseri	benâm-ı Muhammed Bey veled-i Mustafa Bey	321.000	
İç-il	benâm-ı İhtiyar Bey, Kethüdâ	303.000	
Niğde	benâm-ı İdris Bey veled-i Ömer Bey	252.000	
Beğ-Şehri	benâm-ı Mustafa Bey, Sersekbânân	205.000	
Aksaray(y)	benâm-ı Sinan Bey, Ağa-yı ebnâ-i sipâhiyân	202.000	
Ak-Şehir	benâm-ı Ni'met Bey	130.000	
Mar'aş	-	-	
Elbistan	-	-	
4. Elviye-i Vilâyet-i Rum (vrk. 120b-121a)			
Livâlar	Sancakbeyleri	Hasları	
Sivas	benâm-ı Sinan Paşa, mîr-i mîrân	710.000	
Amasiyye	benâm-ı Sinan Bey birâder-i Mîr-i alem Ya'kub Ağa	302.000	
Kara-Hisâr-ı Şerefi	benâm-ı Üveys Bey, Emir-i ahur	272.000	
Çorum	benâm-ı İbrahim Bey veled-i Ömer Bey	153.000	
Çanik ⁶³	benâm-ı Mustafa Bey veled-i Cerrah	120.000	
Trabzon	benâm-ı İskender Bey, Ahmed Paşa hazretlerinin 'ammusudur	404.000	
Bayburd	benâm-ı İskender Bey veled-i Yularkıstı Sinan Bey	403.000	
Kemâh	benâm-ı Fâyık Bey	419.000	
Gerger ve Kahtâ ve Behisni	benâm-ı Rüstem Bey, Dizdâr	303.000	
Malatiyye	benâm-ı Gazi-Kıran Bey	283.000	

⁵⁹ "Kara-Hisâr-ı Sâhib nefer: 102, Kütahiyye: 328, Hamid: 305, yekûn: 735" (*Kanun-nâme*, vrk. 120^a).

⁶⁰ "Aydın nefer: 299, Saruhan nefer: 134, Sultan-önü nefer: 106", (*Kanun-nâme*, aynı yer).

⁶¹ "Bolu nefer: 300, Kastamonu nefer: 372, Ankara nefer: 50, Kangırı nefer: 127, yekûn nefer: 849", (*Kanun-nâme*, aynı yer).

⁶² "el-cümletân neferhâ-i piyâdegân ma'a müselle mân nevbetlülери bu kadar altı ay hizmet ider ve bir bu kadarı dâhî altı ay hizmet ider, nefer: 10.252, cem'an elviye-i piyâdegân: 12, nefer: 7668", (*Kanun-nâme*, aynı yer).

⁶³ "Bu zikir olunan beş sancak kadîmden Vilâyet-i Rum sancaklarıdır. Bunlardan aşağısı sonradan ilhâk olunmuştur", (*Kanun-nâme*, vrk. 120^b).

Osmanlı İmparatorluğu'nun İdarî Taksimatı...

Divriği ve Darende	benâm-ı Muhammed Bey veled-i Sinan Paşa	182.000
	Mîr-i mîrân-ı Rum	
Kırşehir ma'a Bozok	benâm-ı Süleyman Bey	480.000
Elbistan ⁶⁴	benâm-ı Koçi Bey	500.000
Mar'aş	benâm-ı Mustafa Bey veled-i Kızıl Ahmed Bey	453.000
Ulu-Burun ⁶⁵	benâm-ı Serrâc Ali	-
İspher ⁶⁶	-	-
5. Elviye-i Vilâyet-i 'Arab (=Şam) (vrk. 121a)		
Livâlar	Sancakbeyleri	Hasları
Şam	benâm-ı Ferhad Paşa mîr-i mîrân-ı mezbûr	2.000.000
Gazze ma'a Remle	benâm-ı Mustafa Bey	500.000
Kuds-i Şerîf	benâm-ı Kara Hasan Bey	350.000
Safed	benâm-ı Çavuş Sinan Bey	405.000
Haleb ⁶⁷	benâm-ı İsa Bey veled-i İbrahim Paşa	500.000
Trablus	benâm-ı Hürrem Bey veled-i İskender Paşa	455.000
Hama ve Hums	benâm-ı Çavuş Ahmed Bey	400.000
'Ayntâb	benâm-ı Muhammedşah Bey	288.000
Antakiyye	benâm-ı Çaşnigir Hüsrev Bey	255.000
Birecik ve Rum-kal'a	benâm-ı Zağarcı Ahmed Bey	170.000
Adana ⁶⁸	benâm-ı Pirî Bey veled-i Ramazan Bey	7.000.000
Tarsus ⁶⁹	benâm-ı Hüseyin Bey	150.000
Sis	benâm-ı Sekbanbaşı Mustafa Bey	205.000
6. Elviye-i Vilâyet-i Diyarbekir⁷⁰		
Livâlar	Sancakbeyleri	Hasları
Amid	benâm-ı Hüsrev Paşa Mîr-i mîrân-ı mezkûr	2.500.000
Çemişgezek	benâm-ı Mîr Hüseyin Bey	1.700.000
Ergani	benâm-ı () veled-i Muhammed Paşa	200.000
Harput	benâm-ı Yiğit Ahmed Bey ⁷¹	353.000
Biği (Kiği)	benâm-ı Muhammed Bey	160.000
Arabgir	benâm-ı Kara Mustafa Bey	218.000
'Anâ ve Hît	benâm-ı Nasuh Bey	220.000

⁶⁴ "Elbistân ve Mar'aş 929 Cemâziye'l-âhiresinin 23 (üncü) günü (9 Mayıs 1523) Rum'dan ifrâz olunub Karaman'a ilhâk olundu ve bu günde Karaman'a Kayseriyye taht ta'yîn olunub beylerbeyi anda oturmak emr olundu" (*Kanun-nâme*, aynı yer).

⁶⁵ "Rum'a ilhâk olundu. Mukaddemâ hâs idi, emîn zabt iderdi", (*Kanun-nâme*, aynı yer).

⁶⁶ "Ze'âmetdir", (*Kanun-nâme*, aynı yer).

⁶⁷ "Livâ-i Haleb'e tâbi' olan boybeyleri: Kürd İzzeddin heman buna hüküm yazılır uluca olduğün; Yar Ahmed Bey Avşârî veled-i Durak Bey; Arslan Bey za'im-i vilâyet-i 'Ârsuz; Aydoğmuş Bey Avşârî evlâd-ı Gündüz Murad ve İbrahim" (*Kanun-nâme*, vrk. 118^b).

⁶⁸ "Livâ-i Adana'ya tâbi' olan boybeyleri: Ahmed Bey veled-i 'Üzeyr; Hamza Bey veled-i Göçerli; Şeyh Ali veled-i Bülbül; Kuşyemüz oğlu; Evlâd-ı Kara İsa" (*Kanun-nâme*, aynı yer).

⁶⁹ "Livâ-i Tarsus'a tâbi' olan boybeyleri: Evlâd-ı Kosun, Evlâd-ı Ulaş; Evlâd-ı Gökçe; Evlâd-ı Esenlü; Evlâd-ı Mustafa Boydaklu; Çomak-Beglü", (*Kanun-nâme*, aynı yer).

⁷⁰ Söz konusu kanun-nâme mecmuasında Diyarbekir beylerbeyliğinin sancak taksimatını gösteren iki ayrı liste bulunmaktadır. İlk listede "Elviye-i Diyarbekir ma'a Kürdistan" başlığı altında 30 sancak (livâ)-ki bunların çoğu yurtluk-ocaklık olarak adlandırılan bölgelerdir- zikredilmiş olup, bu sancaklar şunlardır: Livâ-i Mîrimîrân-ı Kara Amid ma'a Mardin, livâ-i Harburt, livâ-i Birecik, livâ-i Musul, livâ-i Ruha, livâ-i Kiği, livâ-i Ergani, livâ-i 'Anâ ve Hît, livâ-i 'Arabgir, livâ-i Deyr ma'a Rahba, livâ-i Çermik, livâ-i 'Aşâir-i Ulus, livâ-i Çemişgezek, livâ-i Eğil, livâ-i Hısn-ı Keyf, livâ-i Sincar, livâ-i Siverek, livâ-i Bidlis, livâ-i Atak, livâ-i Hizân, livâ-i Zerikî, livâ-i Gence, livâ-i Çüngüş, livâ-i Haçuk, livâ-i Soran, livâ-i 'İmadiyye, livâ-i Cezîre, livâ-i Sason, livâ-i Palu, livâ-i Çabakçur (vrk. 118^{a-b}). Fakat, bu listede çoğu sancakbeylerinin isimleri ve gelirleri belirtilmemiştir. İkinci listede ise "Elviye-i Vilâyet-i Diyarbekir" başlığı altında 12 sancak zikredilmiştir ve yöneticilerinin isimleri belirtildiği gibi, haslarının miktarları da gösterilmiştir (vrk. 121^b).

⁷¹ "Kemine Ahmed Bey", (vrk. 118^a).

F.Ü.Sosyal Bilimler Dergisi 2002 12 (1)

Musul	benâm-ı Hacı Bey	200.000
Ruha	benâm-ı Üveys Bey birâder-i Mustafa Paşa	200.000
Ulus (Aşâir-i Ulus)	benâm-ı Mahmud Çelebi	100.000
Beyre (Birecik)	benâm-ı Yayabaşı Sinan Bey ⁷²	130.000
Deyr (ve) Rahba	benâm-ı Abdurrahman Bey ki zâ'im-i eşher bûde	200.000
7. Vilâyet-i Mısır ma'a tevâbi'ihî⁷³ (vrk. 118b)		
Eyâlet-i Mekke-i müşerrefe	Şerif Berekât ibn-i Şerif Muhammed	
Eyâlet-i Medîne-i Münevvere	Şerif Berekât Muhammed b. Ca'bere	
Livâ-i Yenbû'	Ali bin eş-Şerif Ce'ârbi bin Hicâr	
Livâ-i Cidde	-	
Livâ-i Vilâyet-i Sa'id-i A'lâ	Ali bin Ömer	
Livâ-i Katiyye (Katya)	-	

⁷² “Sinan Bey, ki Aydın müsellemleri beyi idi”, (vrk. 118^a).

⁷³ Listede yer alan yönetici isimleri ise Kanun-nâme'nin “elkâb” kısmındaki açıklamalardan tespit edilmiştir (bkz. vrk. 2^a, 4^{a-b}, 5^a).